

Iskoláztatási kiadások, iskolakezdés 2015-ben

Tartalom

Összefoglalás	1
Az iskolai kiadások alakulása, 2015	1
Az iskolakezdési kiadások nagysága és szerkezete	2
Iskolakezdési kiadások a gyermekek száma szerint	2
Iskolakezdési kiadások jövedelmi ötödök szerint	3
Iskolakezdési kiadások a település típusa szerint	3

Magyarországon 2015-ben a háztartások negyedében, 1 millió 24 ezer háztartásban mintegy 1,5 millió, iskolába járó gyermek élt. Az őket nevelő családok átlagos taglétszáma 3,9, legtöbbször (57,9%-uk) egygyermekes, 32,6%-uk két gyermeket nevelt, közel tizedük (9,5%) pedig három vagy annál több gyermeket nevelő nagycsaládos háztartás volt a 2015. évi előzetes adatok alapján.

Összefoglalás

A háztartási költségvetési és életkörülmény adattfelvétellel¹ támaszkodva megvizsgáltuk, hogy mekkora terhet jelentett 2015-ben a gyermekek iskoláztatása. Ezen belül is kiemelt figyelmet fordítottunk az augusztusi és szeptemberi időszakra, és megmértük, mennyit költöttek² a családok az iskolakezdés klasszikus kellékeire: a tankönyvre, a tanszerekre, az írószerekre, valamint a tornaruhára és az iskolatáskára átlagosan. A költségek között számba vettük azt is, hogy mennyibe került az iskolások ruházkodása és lábbelije, továbbá figyelembe vettük az osztálypénzt, az iskolai kirándulásokra kifizetett összegeket, az alapítványi hozzájárulásokat, a magántanárok és nyelvtanárok díját, illetve az iskolai menzán elköltött étkezések költségeit is.³

Iskoláztatási kiadásokra az iskolába járó gyermeket nevelő családok 2015-ben havonta átlagosan 17,5 ezer forintot fordítottak, iskolásonként 11 ezer forintot. A tanévkezdéskor – augusztusban és szeptemberben – családonként átlagosan 31,5 ezer forint ment el az iskoláztatással kapcsolatosakra, ami gyermekenként 19,6 ezer forinttal terhelte meg a családi költségvetést. Tankönyvre a 2014. évi 12,7 ezer forinthez képest 2015-ben 3,1%-kal többet, 13,1 ezer forintot adtak ki, tanszerekre pedig 7,3 ezer forintot költöttek. A gyermekenkénti kiadás nagyságára befolyással volt a háztartás jövedelme. Az alsó jövedelmi ötödben élő családok – ahol az átlagosnál magasabb az iskolások száma is – 15,1 ezer, a felső jövedelmi ötödben élők 23,8 ezer forintot áldoztak havonta gyermekenként iskolakezdésre. Minél több gyermeket nevelt egy család,

annál kevesebbet költött külön-külön a gyermekeire – erre a jövedelmi korlát mellett befolyással volt az ingyenes, illetve kedvezményes tankönyv- és étkezési támogatások igénybevételeének lehetősége is. A kiadások nagyságát meghatározta az is, hogy a háztartás az ország mely településén élt, az iskolakezdési kiadások – összefüggésben a jövedelmekkel – többnyire Budapesten a legmagasabbak.

Az iskolai kiadások alakulása, 2015

A háztartások iskoláztatással kapcsolatos havi átlagos költségei 2015-re az előző évi átlagos 15,7 ezer forintról 17,5 ezer forintra (11,7%-kal) emelkedtek. Az egygyermekes háztartások kiadásai 12,6 ezerről 13,5 ezer, a kétgyermekesekéi 18,4 ezerről 20,4 ezer, a három és annál több gyermekeseké 22,1 ezerről 27 ezer forintra nőttek. Gyermekenként az iskolával kapcsolatos költségekre 13,5, 10,4, illetve 8,4 ezer forintot fizettek, vagyis minél több iskolás gyermeket nevelt egy háztartás, annál kisebb volt a gyermekenkénti ráfordítás. A kiadások nagyságára több, egymással ellentétes irányú folyamat is hatott. A költségcsökkentés irányába mutatnak a szociális rendszer családokat segítő intézkedései, például az étkezesítéridő-kedvezmények – 2015-ben az iskolai étkezést igénybe vevők 32,9%-a ingyenesen, 24%-a kedvezményesen étkezett –, valamint a térítésmentes, illetve kedvezményes tankönyvvásárlási lehetőségek.⁴ A szociálisan rászoruló gyermekek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre (RGYK) való jogosultság alapján évente kétszer meghatározott összegű, 2015-ben alkalmanként és gyermekenként 5800 forint értékű Erzsébet-utalványban részesülhettek, ami többek között tanszer és ruházat vásárlására is felhasználható. Az érintett 288 ezer iskoláskorú (7–18 éves) gyermek, amennyiben nappali rendszerű iskolai oktatásban vesz részt, az 1–8. évfolyamokon ingyenesen, a felsőbb évfolyamokon 50%-os kedvezményrel veheti igénybe az intézményi gyermekétkeztetést. Az RGYK keretében 2015-ben tíz iskoláskorú gyermek közül hét térítésmentesen étkeztetett az iskolában. További segítséget adhatnak saját hatáskörben az iskoláskorú gyermekek szociális helyzete alapján a települési önkormányzatok, ilyenek például az ösztöndíj jellegű támogatások (BURSA Hungarica, Arany János Tehetségkutató Program stb.), ezekben 2015-ben csaknem 26 ezer gyermek részesült, fejenként átlagosan 40 426 forint összegben. Természetesen a családi pótlékra és a gyermekekkel kapcsolatos adó-, illetve járulékkedvezményeknek is a gyermeknevelés – így az iskoláztatás – anyagi terheinek enyhítése a célja. Ugyanakkor a kiadások növekedésének irányába hat a jövedelmek növekedése, illetve az, hogy például a nyelvkönyveket, nyelvi gyakorlatokat többnyire még a nagycsaládosok is csak teljes áron, kedvezmény nélkül vehetik meg. Azt, hogy iskolai kiadásokra mennyit költ a háztartás, ezen túl már az egyedi igények és lehetőségek határozzák meg.

¹ Az elemzés a 2015. évi háztartási költségvetési és életkörülmény adattfelvétellel (HKÉF) előzetes adataira támaszkodik.

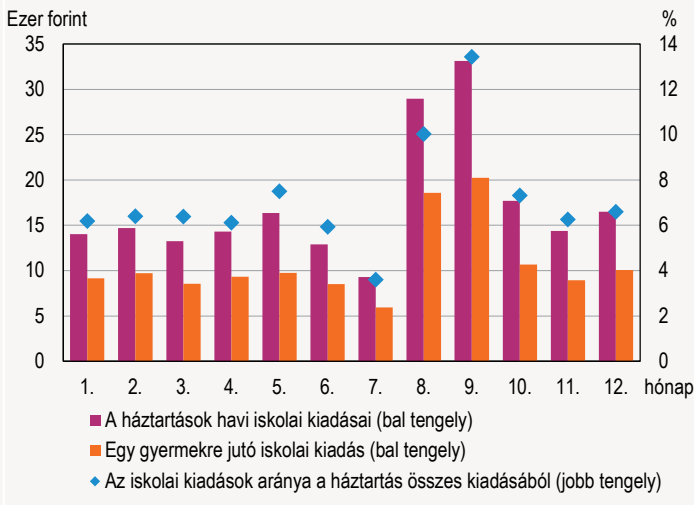
² A lakossági fogyasztást a COICOP (a lakossági fogyasztás szerinti osztályozási rendszere) nemzetközi nomenklátúra szerint, háztartási szinten gyűjtjük, ami alapján nem minden, a gyermekek iskolába járásához köthető fogyasztási tétel különíthető el. Ezekben az esetekben szakértői becsléssel, jellemzően a háztartásokban élők száma és a benne élő iskolába járó gyermekek számának figyelembevételével, létszámarányosan becsültük meg az egyes tételeket.

³ Az átlagszámítás során figyelmen kívül hagytuk azokat, akik nem költöttek az adott termékre, illetve ingyenesen jutottak hozzá.

⁴ A nevelési-oktatási intézmény vezetője a fenntartó által megállapított szabályok keretei között a családoknak – akár gyermekszámától függetlenül – kedvezményeket állapíthat meg.

A háztartások iskolai kiadásai havonta, valamint arányuk a háztartás összes kiadásából, 2015. augusztus–szeptember

1. ábra

Az iskolai kiadások összege éves szinten átlagosan a teljes havi kiadás 7,4%-át tette ki, azonban a terhek az év során nem egyenletesen oszlottak el: a nyári hónapokban voltak a legalacsonyabbak – júliusban mindössze 3,6% –, az új tanév kezdetén, augusztusban és szeptemberben a legmagasabbak. Ekkor az összkidásából való részesedésük 10,0, illetve 13,4% volt, 2,6, illetve 6,0 százalékponttal meghaladta az éves átlagot.

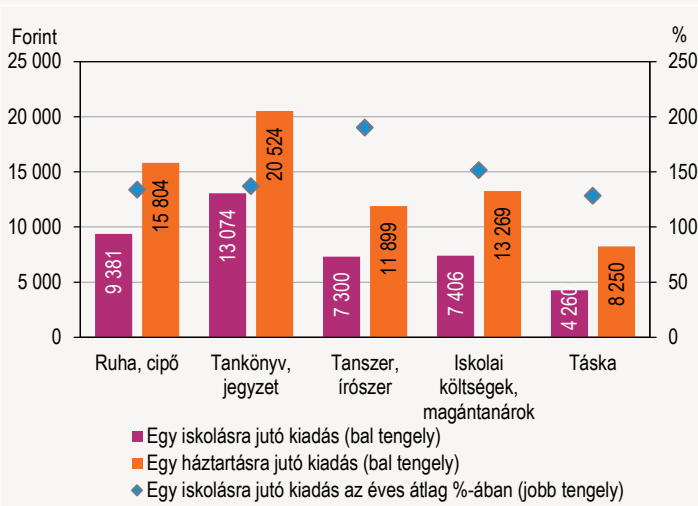
Az iskolakezdési kiadások nagysága és szerkezete

Augusztusban és szeptemberben az iskolába járó gyermeket nevelő háztartások 31,5 ezer forintot költöttek havi átlagban az új tanévvel kapcsolatban felmerült kiadásokra, gyermekenként 19,6 ezer forintot. A tanévkezdési kiadások legnagyobb hányada nem halasztható, azonnal jelentkező kiadás, így a tankönyvek többségét, a füzeteket és írószereket, a tornaruhát és egyebeket, valamint az iskolatáskát már ekkor megvásárolják a szülők. Ezek közül a legalapvetőbb tételek közül tankönyvre 13,1 ezer, tanszerekre, írószerekre 7,3 ezer, táskára 4,3 ezer, sportszerekre és hangszerekre 3,2 ezer forint ment el iskolásonként azokban a családokban, ahol volt ilyen jellegű kiadás.

Mindezekon túl még számos egyéb eszközre, illetve szolgáltatásra is költöttek a háztartások, így ruházatra 9,4 ezer, étkezésre a menzán 11,3 ezer forintot, iskolai költségekre, illetve magántanára és osztálypénzre 7,4 ezer forintot adtak ki tanulónként.

2. ábra

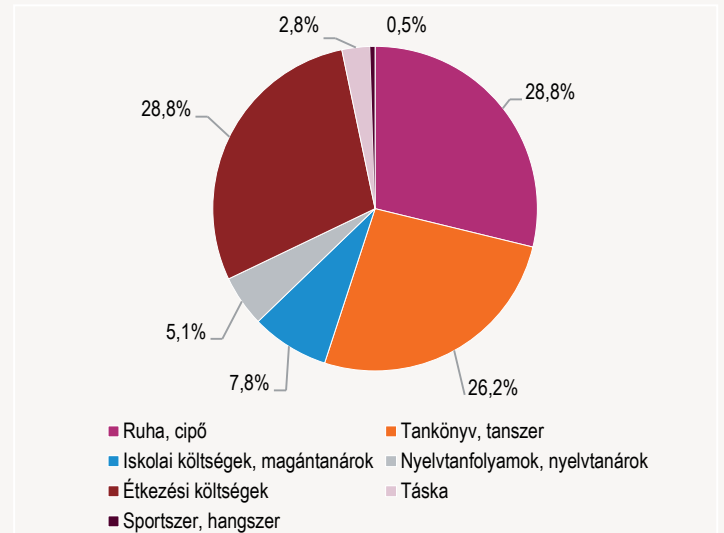
Iskolakezdéssel kapcsolatos költségek, 2015. augusztus–szeptember

Egyes alapvetőnek tekinthető iskolakezdési költségek, mint a tankönyv és a tanszerek, a táska, a sportszerek, hangszerek, valamint az oktatási költségek és magántanárok díja, az összes iskolakezdéssel kapcsolatban felmerült kiadás 42,4%-át tették ki. Ezeknek az alapvető tételeknek a tankönyv- és tanszerkiadás volt a legnagyobb szelete: az összes iskolai kiadás 26,2%-a. A két további tétel, a ruházatra és cipőre, valamint az iskolai étkezési költségekre fordítottak azonos, 28,8%-os arányt képviseltek az összes iskolakezdési kiadásból.

3. ábra

A háztartások iskolakezdési kiadásainak szerkezete, 2015. augusztus–szeptember

Iskolakezdési kiadások a gyermekek száma szerint

Az iskolakezdéssel kapcsolatos kiadások az egy iskolás gyermeket nevelő háztartások összes kiadásának 9,3, a kettő vagy annál több gyermeket nevelőkénél 14,3%-át tették ki. A többgyermekeseket, a nagycsaládokat számos kedvezmény segíti, ami enyhíti az iskoláztatás költségeit, ilyenek például a nagycsaládok tankönyvtámogatása, illetve a kedvezményes étkezési lehetőségek. Kiadásaikban ugyanakkor viszonylag magas arányt képviselnek egyes iskolai költségek, amelyek a gyermekek számával hozhatók összefüggésbe. Általánosságként elmondható, hogy minél több gyermeket nevel egy háztartás, annál kevesebbet költ gyermekeire külön-külön, ami leginkább a ruha-, cipőkiadásoknál, illetve a tanszereknél, írószereknél, a sportszerek és hangszerek esetében látható, ahol az egy iskolásra jutó kiadások összegei rendre az átlag alatti értékeket mutatják.

1. tábla

Egyes iskolai kiadások, 2015. augusztus–szeptember

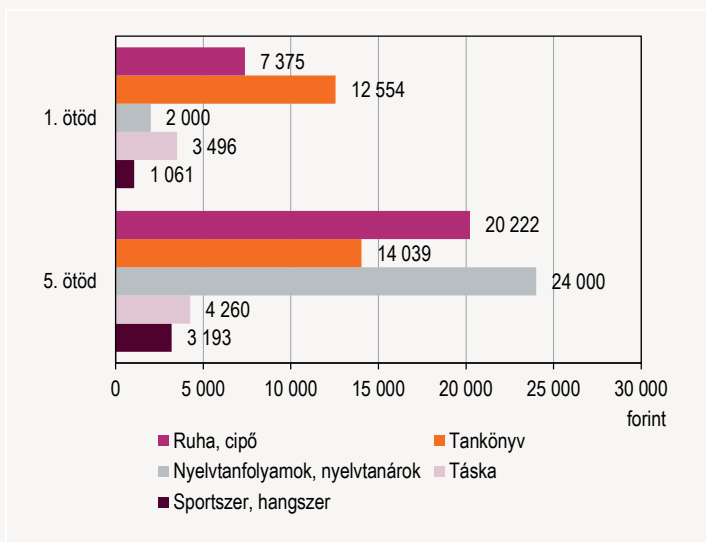
Kiadási tételek	Egy iskolásra jutó kiadás összesen, forint		iskolás gyermeket nevelő háztartások kiadása			
	2014	2015	Egy	Kettő és annál több	iskolás gyermeket nevelő háztartások kiadása	
					összesen, forint, 2015	az átlagos havi iskolai kiadás %-ában, 2015
Ruha, cipő	7 541	9 381	14 062	7 679	149,9	81,8
Tankönyv	12 687	13 074	13 686	12 687	104,7	97,0
Tanszer és írószer	5 125	7 300	8 655	6 693	118,6	91,7
Iskolai költségek, magántanárok	6 545	7 406	12 679	6 080	171,2	82,1
Étkezési költségek	7 640	11 353	13 685	10 346	120,5	91,1
Táska	3 381	4 260	3 438	4 423	80,7	103,8
Sportszer és hangszer	2 294	3 193	5 247	1 084	164,3	34,0

Iskolakezdési kiadások jövedelmi ötödök szerint

A háztartások jövedelmi helyzete és az iskolás gyermekekre jutó kiadás volumene között szoros a kapcsolat, és többnyire igaz, hogy minél magasabb egy háztartás jövedelme, annál többet költ gyermekeire. A legalsó jövedelmi ötödben lévő népesebb családok – ahol átlagosan 1,7 fő iskolás élt – 15,1 ezer forintot, a legfelső ötödben – ahol átlagosan 1,2 iskolás élt – 23,8 ezer forintot költöttek augusztusban és szeptemberben átlagosan gyermekenként iskolakezdésre.

4. ábra

Egyes havi iskolakezdési kiadások gyermekenként, az alsó és a legfelső jövedelmi ötödben, 2015. augusztus–szeptember

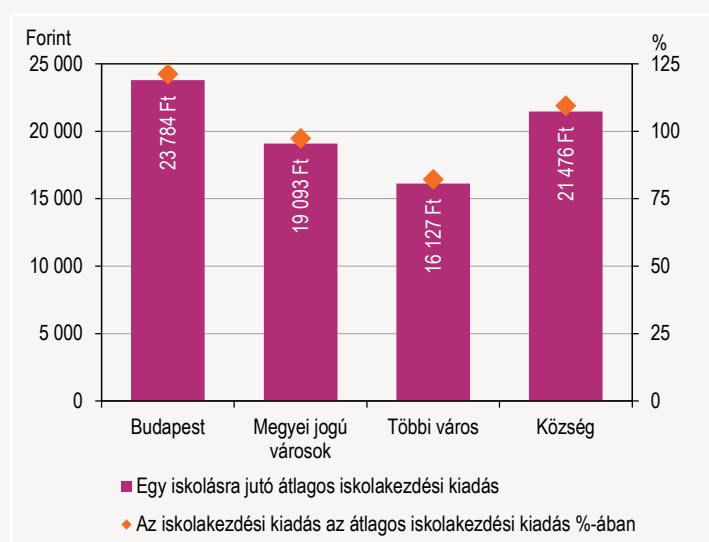

Iskolakezdési kiadások a település típusa szerint

A fővárostól a városok felé alacsonyabb települési szintre lépve egyre kisebbek az iskolakezdéssel kapcsolatos kiadások: az átlagnak (19,6 ezer forint) Budapesten 121,2%-át (23,8 ezer forintot), a megyei jogú városokban élők 97,3%-át (19,1 ezer forintot), a további városokban élők 82,2%-át (16,1 ezer forintot) fordították iskolakezdésre. A községekben élők egy iskolásra 2,3 ezer forinttal költöttek kevesebbet a fővárosban élőknél.

5. ábra

Az egy iskolásra jutó havi iskolakezdési kiadás településtípusonként, 2015. augusztus–szeptember

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu